

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Commentarii Exegetici In Apocalypsim Ioannis Apostoli

Viegas, Brás

Parisiis, 1615

Observationes literales circa præcedens testimonium. Sectio IV.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39261

Observationes literales circa præcedens testimonium.

SECTIO IV.

SIt prima observatio circa illa verba: *Inimicitias ponam inter te, & mulierem*, in quibus aduertit Cardinalis Caiet. non dictum esse inimicitiam singulari numero, sed *inimicitias* numero multitudinis: quoniam omne inimicitia genus suscipiendum est cum dæmone, nec vlla cum illo habenda amicitia: *Nec enim*, inquit, *satis est inimicum esse diabolo quoad ea, quæ sunt fidei, aut spei, sed oportet secundum omnes partes inimicum esse, videlicet secundum ea quæ sunt castitatis, abstinentiæ, liberalitatis, misericordiæ, & ceterarum virtutum.* Hæc ille. Quæ quidem inimicitiarum genera perfectissimè inter sanctissimam Virginem, & antiquum serpentem intercesserunt: quoniam nihil habuit Virgo, in quo cum serpente isto conueniret, sed ei omni ex parte bellum mouit, in omni genere inimicitias cum eo gessit: in omni materia eum deuicit, ac de eo omnibus modis triumphauit. Quam ob causam Cantico. 7. non aliqua pars Virginis, sed tota corporis eius compositio similis esse palmæ dicitur illis verbis: *saturata uel assimilata est palma*, hoc est, omnis tui corporis compositio palmam, & victoriam refert. Itaque quacunque ex parte te aspicio tota mihi palma quædam, & victoria uideris: quia nihil in te est quod non gloriosam victoriam de antiquo serpente consequatur. Accedit & illud, quod palmæ folia omnia sunt instar gladij, quo fit, ut eam etiam ob causam conueniat Virgini ob multiplicem cum serpente pugnam, multiplicemque victoriam: quoniam omnia huius virginis palmæ folia, hoc est, omnia in omni genere opera gladij erant acutissimi & fortissimi, quibus antiqui serpentis iugulum petebatur, cum omnia ex ardentissima charitate nascerentur, quam præcipuè dæmon execratur.

Secunda observatio est Ruperti lib. 3. in Genes. cap. 19. non dictum esse fraudem, astutiam, dolum, sed *inimicitias*, ut indicetur multo maiorem futuram mulieris in superando dæmone potentiam, quam fuerit dæmonis in vincenda muliere: siquidem dæmon per fraudem, & astutiam, simulatamque amicitiam feminam decepit: at mulier non per fraudem, ac dolum, sed indicto bello, & inimicitias publicatis, aperto Marte congregiendi serpentem superauit. *Hoc*, inquit Rupertus, *inimicitia à fraudibus differunt, quod fraudes pacatam sermone, vel cuiuslibet rei præsentant superficiem: inimicitia uero manifestam contrarietatis habent intentionem.* Constat autem, quod subdolum diabolus in serpente non tanquam armatus aduersarius occurrit, sed tanquam fidus consiliarius lateri eius in uia sese adiunxit. Cum igitur Deus dixit, *Ponam inimicitias inter te, & mulierem*: profectò magnam gratiæ suæ opus promittit, quod uictorem diabolum, qui uicerat fraude, uicta nunc mulier vincere quandoque debeat fortitudine. Porro hæc inimicitia non per ipsam mulierem, sed per semen illius exercenda, & usque ad victoriam perducenda sunt, hoc est, per Christum, qui plane cum illo antiquo serpente fortiter sese exercuit, & accinctus gladio super femur suum potentissimus intendit, prospere processit, & regnavit, hostemque publicum ante pedes suos productum construxit. Hæc ille. Itaque uult Rupert. Christum, qui est semen mulieris, per inuictam fortitudinem aperto Marte, & inimicitias denunciatis dæmonem superasse, non per fraudem, simulatamque amicitiam, quæ admodum serpens mulierem deiecit: & idcirco non dictum esse: *Ponam fraudem inter te, & mulierem, sed Ponam inimicitias.*

Id uero perfectum fuisse à Christo docet eleganter Paulus ad Colos. 2. cum ait Christum deleuisse chirographum decreti, quod erat contrarium nobis, &

I.

Caietanus.
Cum demone omne inimicitia genus suscipiendum

Cant. 7. 7.
B. Virgo tota palma, & victoria.

II.

Rupert.

Dæmonem non per fraudem, ut ille mulierem, sed aperto Marte deiecit Christus.

III.

Coloss. 2.

ipsum cruci affixisse, expoliasse principatus, & potestates, traduxisseque palam confidenter de illis in seipso triumphando: hæc enim omnia apertas inimicitias & bellum palam publicatum, & inuictam Christi fortitudinem demonstrant. Vbi aduerte pro eo, quod nos habemus, traduxit, haberi Græcè εἰς τὴν μάχην, quod ad verbum sonat, exemplauit, seu posuit in exemplum: & est sensus, Christum dæmones palam ostentasse subactos, & superatos ad exemplum cæterorum, vt in eis discerent eius imperium recipere, & potentiam formidare, ducta similitudine à victoribus, qui idem facere solent de regibus à se debellatis: ostentant enim illos in triumpho superatos in exemplum, vt videlicet alij eo exemplo conspecto eorum arma reformident, similemque pœnam, & ignominiam pertimescant. Eandemque vim habet illud Matth. 1. cum de Ioseph sponso Virginis dicitur: *Ioseph autē vir eius, cum esset iustus, nollet eam traducere*: quo loco pro traducere, est idem verbum Græcum πᾶσι δὲ ἡμαρτίαις, hoc est, exemplare, in exemplum proponere, id est, infamare. Sic igitur Christus, & Virgo per Christum dæmones deuictos, superatosque traduxit, seu exemplauit, sumpto scilicet de eis exemplari supplicio.

Matt. 1. 19.

Virginis fortitudo in demone superando.

Proverb. 31. 10. 17.

D. Bernard.

Ob hanc exitimiam fortitudinem ad Virginem spectasse Salomonem, cum dixit Proverb. 31. *Mulierem fortem quis inueniet: procul, & de ultimis finibus pretium eius. Confidit in ea cor viri sui, & spoliis non indigebit*: & paulo post: *Accinxit fortitudine lumbos suos, & roborauit brachium suum*: exitimauit diuus Bernardus sermone de natiuitate Mariæ, quæ sanè fortis fuit illa mulier, cum potuerit antiquum serpentem aperto Marte, & potentia magnitudine omnino superare. Porro illud: *Et spoliis non indigebit*, duplicem habet explicatum, vnus est: Vir huius fortis mulieris non indigebit spoliis hostium, vt diues sit, & locuples, cum mulier ista ita rem gerat domesticam, vt fortunas omnes viri sua industria mirum in modum augeat. Alter, vt sit sensus: mulierem istam fortem, tam multa, & tam opima hostibus spolia detrahere, vt vir eius spoliis non indigeat: sed abundet. Sic nimirum Deus multa, imo & innumera habet spolia, quæ per Virginem sanctissimam suis hostibus, hoc est, dæmonibus quotidie detrahit. Merito igitur Cant. 6. dicitur *Virgo terribilis, vt castrorum acies ordinata*: ipsa namque sola instar est numerosi exercitus, vniuersis dæmonibus formidabilis, ac terrificæ: quod mirum sanè videri debet, tantam videlicet esse vnus mulieris fortitudinem & potentiam, vt ipsa sola pro fortissima, & numerofo exercitu ab hostibus habeatur. Et verò quanquam, quod ait Rupertus, verissimum sit istas inimicitias potissimum inter semen mulieris, & semen serpentis gestas fuisse, eaque de causa dici quoque exercitas inter serpentem, & mulierem, quod mulier per semen, hoc est, per filium, dæmonem superatura esset: non est tamen negandum ipsam quoque Virginem per se ipsam Dei beneficio vicisse dæmonem, & inimicitias cum serpente gessisse capitales: si quidem eo loco Genesis non tantum inter semen mulieris & semen serpentis, sed etiam inter ipsam mulierem, & serpentem inimicitia futuræ memorantur, *Inimicitias*, inquit, *ponam inter te, & mulierem, & semen tuum, & semen illius*. Id verò ita de Virgine accipiendum est, vt in eo dæmonem superauerit, quod nulla vnquam ex parte serpenti antiquo subiecta fuerit, vt pote ab omni peccati labe prorsus immunis: in eo etiam caput serpentis contriuerit, quod peccatum originis non cōtraxerit: quod caput serpentis dicitur, quia ex eo peccato serpens vires omnes suas expromit tanquam ex capite, & radice cæterorum.

B. Virgo serpentis antiquo nunquam subiecta. Originale peccatum caput serpentis cur dicatur.

III. Rupertus,

Tertia obseruatio sit circa illa verba: *Spisa conteret caput tuum, & tu insidiaberis calcaneo eius*. Mirum sanè est, quod in eum locum notauit Rupertus, id quod simul docet fuisse vsu, & experimento ipso comprobatum. *Inter mulierem*, inquit

& hoc

Et hoc genus animantis, per quod mulier seducta est grandes inimicitia posita sunt: utrinque non tam rationis iudicium, quam sensus naturalis perpetuum seruat odium. Hac enim etsi non semper actu, semper tamen potestate conterit caput: ille autem ut pote humi depressus, & non arduus calcaneo huius insidatur: nam si nuda mulieris planta dentem serpentis praenenerit, & viuacissimum caput eius vel leuiter presserit, statim totum cum capite corpus repente interit, ita nullus omnino motus, nullus sensus in aliqua parte residuus sit, quod nec malleis certe, aut vectribus, nec gladijs concidentibus cito, aut leuiter effeci potest: siquidem excisum caput cum tribus, aut duobus digitulis viuere, & abire perhibetur. Hoc, quod praedictum est, ita esse ipsorum, qui per industriam explorauerunt, fida relatione comperimus. Hac ille. Et verò quidquid sit de reliquis foeminis, id certe in Virgine sanctissima verissimum est, quippe cuius planta premens vel leuiter antiqui serpentis caput omnem ei motum, sensumque adimit: quod tunc fit, cum tentati a serpente ad Virginis opem, praesidiumque confugimus. Satis enim est ad omnem serpentis vim frangendam Virginem serpentis caput pede velleuissimè calcare, in quo significatur summa sanctissimæ Deiparæ ad vincendum Dæmonem facilitas, siquidem pede tantum leuiter impresso potest illum tanquam abiectum vermiculum subito opprimere.

Deiparæ ad
vincendum
Dæmonem
facilitas.

Porro aduerte pro eo, quod nos habemus, *Ipsa conteret caput tuum, & tu insidaberis calcaneo eius.* Septuag. *transulisse, αὐτὸς ὁ τῆρῆσι καὶ κεφαλῆ, ἡ δὲ τῆρῆσις αὐτῆς πῆρας*, id est, *ipsorum obseruabit caput, & tu calcaneum eius obseruabis.* Sic enim apud Septuag. legendum esse, hoc est, *τῆρῆσι, & τῆρῆσις, obseruabit, & obseruabis*, non autem *τῆρῆσι, & τῆρῆσις, conteret, & conteres*, ostendunt vetusti codices & Græci, & Latini: probaturque ea lectio à Sixto quinto Pont. max. in editione Septuag. interpretum ex eius mandato, & auctoritate correctâ: iuxta quam lectionem obseruat D. Greg. lib. 1. Moral. ad illa verba cap. 1. *Ne forte peccauerint filij mei*, summo studio, & cura esse à nobis caput serpentis obseruandum, ne ab ipso vel in principio actionis, vel in medio, vel, in calcaneo, hoc est, in fine mordeamur. *Intentionem*, inquit, *in bono opere antiquus serpens polluit, quia cum facillia ad decipiendum corda hominum conspicit, eorum desiderijs auram transitorij favoris apponit: unde sub Iudæa specie de vnaquaque anima misera intentionis laqueo capta dicitur Thren. 1. Facti sunt hostes eius in capite: ac si aperte diceretur. Cum bonum opus non bona intentione suscipitur, huic aduersantes spiritus ab ipso cogitationis exordio principantur, eamque plenus possident, quanto & per initium dominantes tenent: cum verò intentionem vitare non proualent, in via positos laqueos tegunt, ut in eo, quod bene agitur, cor exaltans se ex latere ad vitium deriuetur: quatenus quod inchoans aliter proposuerat, in actione longè aliter, quam ceperat, percurrat. Cum verò antiquus hostis neque in exordio intentionis ferit, neque in itinere actionis intercipit, duriores in fine laqueos tendit, quos laqueos Propheta conspexerat, cum dicebat Plal. 55. *Ipsi calcaneum meum obseruabunt: quia enim in calcaneo finis est corporis, quid per hunc nisi terminus signatur actionis? Unde & eidem serpenti dicitur. Ipsa tu obseruabit caput, & tu calcaneum eius: caput quippe serpentis obseruare est initia suggestionis eius aspicere, & manu sollicita considerationis à cordis aditu funditus extirpare: qui tamen cum ab initio deprehenditur, percutere calcaneum melitur, quia etsi suggestionem primam intentionem non percipit, decipere in fine tendit. Si autem semel cor in intentione corrumpitur sequentis actionis medietas, & terminus ab hoste callido securè possidetur: quoniam totam sibi arborem fructus ferre conspicit, quam veneni dente in radice vitiauit. Hactenus Gregorius.**

V.
Septuag.

D. Gregor.

Intentio in
loco opere
quàm sit cu-
randum ne
vitiatur à
dæmone.
Thren. 1. 5.

Psalm. 55. 7.